

شیطان درون

کلید واژه: شیطان ، ابلیس ، جن ، وسوسه
پرسش: این شیطانی که از درون، انسانها را وسوسه می کند خود **ابلیس** است یا **جن** میباشند یا **نفس** ، لطفا کمی درباره شیطان جنی توضیح دهید که آیا می توانند با **انسان** رابطه برقرار می کنند و انسان را وسوسه کنند؟
پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱- شیاطین وسوسه گر
  - ۱.۱ - شیطان خناس از کلام امام صادق(ع)
  - ۱.۲ - مقصود از خناس در سوره ناس
- ۲- نقش نفس اماره در وسوسه انسان
  - ۲.۱ - خطر نفس اماره در روایات
    - ۲.۱.۱ - نفس اماره در مناجات امام سجاد(ع)
    - ۲.۱.۲ - در کلام رسول اکرم(ص)
  - ۲.۲ - هوای نفس وسیله وسوسه شیطان
- ۳- یانویس
- ۴- منبع

شیاطین وسوسه گر

در ابتدا باید گفت انسان از سه راهی یاد شده در پرسش مورد وسوسه قرار می گیرد، زیرا **ابلیس** با جنود خود که از دو نوع جن و نوع انسانی است از بیرون او را وسوسه می کنند و این مطلب در **قرآن کریم** به صراحت آمده که ابلیس **قسم** یاد نمود که درصدد وسوسه و گمراه کردن انسانها بر می آید.
[۱] اعراف (۷) آیه ۱۶: «قَالَ فِيمَا أُغْوِيْتَنِي لِأَفُذِّنَّ لَهُمْ سِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ»
و در سوره ناس تصریح شده که وسوسه گرانی از نوع جن و انسان در **دل** آدمی وسوسه می کنند.
[۲] ناس (۱۱۴) آیه ۲ و ۳

← شیطان خناس از کلام امام صادق(ع)

چه این که **امام صادق(ع)** فرمود:
«وقتی آیه‌ای مربوط به **استغفار** نازل شد،
[۱] آل عمران (۳) آیه ۲۵
ابلیس بالای کوهی در **مکه** رفت و با صدای بلند **فریاد** کشید و سران لشکرش را **جمع** کرد، گفتند: چه شده است که ما را فرا خواندی؟
ابلیس گفت: فلان **آیه** نازل شده که پشت مرا می‌لرزاند و مایه **نجات** بشر است، چه کسی می‌تواند با آن مقابله کند؟ یکی از **شیاطین** بزرگ گفت: من می‌توانم . نقشه‌ام چنین است و چنان. ابلیس طرح او را نپسندید، دیگری برخاست و طرح خود را ارائه داد. باز هم مقبول نیفتاد. در این حال «**خناس**» از جا برخاست و گفت: من از عهده آن برمی‌آیم، ابلیس گفت: از چه راه؟ گفت: آنها را با وعده‌ها و آرزوها سرگرم می‌کنم تا آلوده **گناه** شوند، و هنگامی که گناه کردند، توبه را از یادشان می‌برم. ابلیس گفت: تو می‌توانی از عهده این کار برآیی، **نقیشه** بسیار ماهرانه است. این مأموریت را تا دامنه **قیامت** به او سپرد.»
[۲] صدوق، امالی، نشر جامعه مدرسین قم، بی تا ، ص ۲۱۵

← مقصود از خناس در سوره ناس

این که در سوره **ناس** از **وسوس** **خناسان** سخن گفته شده باید توجه داشت که **وسواسان** خناس "تنها در میان يك گروه و يك **جماعت** ، و در يك قشر و يك **لیاس** نیستند، در میان جن و **انسان** پراکنده‌اند و در هر لباس و هر جماعتی یافت می‌شوند، باید مراقب همه آنها بود و باید از شر همه آنها به **خدا** پناه برد.
دوستان ناباب، همنشینهای **منحرف** ، پیشوایان گمراه و **ظالم** ، کارگزاران **حیازان** و طاغوتیان، **نویسندگان** و گویندگان **فاسد** ، مکتبهای

الحادی و التقاطی ظاهر فریب، و سائل ارتباط جمعی و سوسه‌گر، همه اینها و غیر اینها در مفهوم گسترده "سواس خناس" واردند که انسان باید از **شیر** آنها به **خدا** پناه برد.

[۱۵] ناصر مکارم تفسیر نمونه، نشر دار الکتب الاسلامیه تهران، بی تا، ج ۲۷، ص ۴۷۴
بنابر این برخی از سوسه های درونی انسان از سوی سوسه گران خارجی یعنی ابلیس و **جنود** انسی و جنی اوست.

نقش نفس اماره در سوسه انسان

و در این میان **نفس اماره** نیز از درون نقش مهم در سوسه انسان دارد. لذا در قرآن به صراحت آمده: « وَمَا أُبْرِكُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي »؛

[۱۶] یوسف (۱۲) آیه ۵۳
هرگز نفس خویش را تیرته نمی‌کنم؛ **نفس**، بسیار انسان را به بدی‌ها **فرمان** می‌دهد، مگر این که لطف و رحمتی از جانب **خداوند**، **نصیب** انسان گردد.

امام علی (ع) در این باره فرمود: «نفس، بسیار انسان را به بدی فرمان می‌دهد، پس کسی که به او اعتماد کند، به او **خیانت** می‌کند، و کسی که به او اتکا کند، او را هلاک می‌کند».

[۱۷] مجدی ری شهری، میزان الحکمه، نشر دار الحدیث قم ۱۳۷۲ش، ج ۱۰، ص ۱۳۰

← خطر نفس اماره در روایات

گفتنی است که خطر نفس اماره، به اندازه‌ای زیاد است که حتی امامان معصوم از آن به خدا شکایت کرده‌اند.

←← نفس اماره در مناجات امام سجاده(ع)

حضرت امام سجاده(ع) در **مناجات** به درگاه **الهی** عرض می‌کند:

«إلهی إلیک أشکو نفساً بالسوء أماره؛

[۱۸] شیخ عباس قمی، مفاتیح الجنان، مناجات الشاکین

خدایا به سوی تو **شکایت** می‌کنم از نفسی که به بدی بسیار امر می‌کند، و به سوی خطاها و گناهان مبادرت می‌ورزد، و برای **معصیت** و نافرمانی نمودن تو **حریص** است؛ نفسی که لغزش‌های آن زیاد، و آرزوهای آن طولانی است.

با توجه به آن چه بیان شد بدست آمد که شیطان **دشمن** خارجی و نفس دشمن داخلی است و دشمنان خارجی بدون هماهنگی با مهره‌های داخلی و بدون داشتن زمینه و **بایگانه** درونی نمی‌توانند موفق شوند .

←← در کلام رسول اکرم(ص)

به همین جهت **پیامبر(ص)** فرمود: "اعدی عدوک نفسک الّتی بین جنّیک؛

[۱۹] مجد باقر مجلسی، بحار الانوار، نشر دار الاحیاء التراث العربی بیروت ۱۴۰۲ ق، ج ۶۷، ص ۶۴

بدترین و سرسخت‌ترین دشمنان تو، نفس تو است که میان دو پهلویت قرار دارد".

بنابراین **شیطان** از راه هواهای نفسانی در انسان نفوذ می‌کند و کار و تلاش وی را تأیید می‌کند. کارهای زشت را در نظر انسان ، پسندیده جلو می‌دهد و وی را در انجام آن ثابت قدم می‌کند.

←← هوای نفس وسیله سوسه شیطان

پس اگر هوای نفس نمی‌داشتیم و آمادگی از درون نباشد، شیطان توان ندارد آن را در ما ایجاد کند اما چون هوا و هوس داریم، هنگامی که در نفس خویش خواسته‌ای داشته باشیم و دنبالش برویم ، شیطان همان را زینت داده و تأیید می‌کند تا بیشتر به آن **جذب** شویم.

[۲۰] جوادی آملی عبدالله، اخلاق در قرآن، نشر مرکز اسرا قم ۱۳۸۳ ش، ص ۲۳۴

دعوت شیطان از طریق نفس اماره وجود انسان صورت می‌گیرد. در واقع نیروهای **اماره** در وجود انسان در طول القانات شیطانی قرار دارد. **شیطان** بی **واسطه** آمادگی درونی انسان نمی‌تواند کاری **صورت** دهد. پس شیطان و جنود او هیچ تسلطی بر انسان ندارد. گرچه او **کارگزاران** جنی و انسی اش همواره با انسان ها در ارتباط و سر گرم **وسوسه** آنان است.

لذا در **روایتی** آمده که: « **قلب** آدمی دو گوش دارد یکی در **اختیار** و سواس خناس است که پیوسته در آن می‌دمد و دیگری در اختیار **فرشته** است که او به وی الهام می‌دهد و خدای تعالی **مؤمن** را به وسیله آن **فرشته** تأیید و کمک می‌کند.

[۲۱] کلینی اصول کافی، نشر دار الکتب الاسلامیه تهران ۱۳۸۰ ق، ج ۲، ص ۲۰۶

پانویس

۱. ↑ اعراف (۷) آیه ۱۶: «قَالَ قِيمَا أُغْوِيَنِي لِأَفْعَدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ»

۲. ↑ ناس (۱۱۴) آیه ۴ و ۳

۳. ↑ آل عمران (۲) آیه ۱۲۵

۴. ↑ صدوق، امالی، نشر جامعه مدرسین قم، بی تا ، ص ۲۱۵

۵. [↑ ناصر مکارم تفسیر نمونه، نشر دار الکتب الاسلامیه تهران، بی تا، ج ۲۷، ص ۴۷۴](#)
۶. [↑ یوسف \(۱۱\) آیه ۵۳](#)
۷. [↑ مجدی ری شهری، میزان الحکمه، نشر دار الحدیث قم ۱۳۷۳ ش، ج ۱۰، ص ۱۳۰](#)
۸. [↑ شیخ عباس قمی، مفاتیح الجنان، مناجات الشاکین](#)
۹. [↑ مجد باقر مجلسی، بحار الانوار، نشر دار الاحیاء التراث العربی بیروت ۱۴۰۳ ق، ج ۶۷، ص ۶۴](#)
۱۰. [↑ جوادی آملی عبدالله، اخلاق در قرآن، نشر مرکز اسرا قم ۱۳۸۳ ش، ص ۲۳۴](#)
۱۱. [↑ کلینی اصول کافی، نشر دار الکتب الاسلامیه تهران ۱۳۸۰ ق، ج ۲، ص ۲۰۶](#)

منبع

[سایت مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی](#)

رده‌های این صفحه : [اخلاق اسلامی](#) | [وسوسه های شیطان](#)